

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

6. oktoober 2015*

Eelotsusetaotlus — Õigusalane koostöö tsiviilasjades — Kohtualluvus ning kohtuotsuste tunnustamine ja täitmine kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega — Määrus (EÜ) nr 2201/2003 — Samal ajal pooleliolevad kohtuasjad — Artikkel 16 ja artikli 19 lõiked 1 ja 3 — Lahuselü tuvastamise menetlus ühes liikmesriigis ja abielu lahutamise menetlus teises liikmesriigis — Selle kohtu pädevus, kellele hagi on esitatud esimesena — Mõiste „kindlaks tehtud pädevus” — Esimese menetluse raugemine ja uue abielu lahutamise menetluse alustamine esimeses liikmesriigis — Tagajärjed — Ajavahe liikmesriikide vahel — Mõju, mida see avaldab kohtumenetluste alustamisele

Kohtuasjas C-489/14,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel High Court of Justice (England & Wales), Family Division'i (Ühendkuningriik) 31. oktoobri 2014. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 4. novembril 2014, menetluses

A

versus

B,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president M. Ilešič, kohtunikud A. Ó Caoimh, C. Toader, E. Jarašiūnas ja C. G. Fernlund (ettekandja),

kohtujurist: P. Cruz Villalón,

kohtusekretär: ametnik I. Illéssy,

arvestades kirjalikus menetluses ja 1. juuni 2015. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- A, esindajad: T. Amos, QC, ja *barrister* H. Clayton,
- Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: M. Holt, keda abistas *barrister* M. Gray,
- Euroopa Komisjon, esindaja: M. Wilderspin,

olles 8. septembri 2015. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tuleb tõlgendada nõukogu 27. novembri 2003. aasta määruse (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000 (ELT L 338, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 243), artikli 19 lõikeid 1 ja 3.
- 2 Taotlus on esitatud A ja B vahelises kohtuvaidluses nende abielu lahutamise asjas.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Määrus nr 2201/2003

- 3 Määruse nr 2201/2003 artikkel 3 „Üldine kohtualluvus” sätestab lõikes 1 kohtualluvuse eeskirjad, mida kohaldatakse vastavalt ühe või mõlema abikaasa elukohale, kodakondsusele või Ühendkuningriigi puhul abikaasade ühisele „alalisele asukohale”.
- 4 Selle määruse artikkel 16 „Kohtusse pöördumine” näeb ette:

„Kohtusse pöördumine loetakse toimunuks:

- a) kui kohtule on esitatud menetluste algatamist käsitlev või samaväärne dokument, juhul kui hageja ei ole seejärel jätnud astumata samme, et teavitada kostjat hagit;

või
 - b) kui dokument tuleb kätte toimetada enne kohtule esitamist, ajal, mil kättetoimetamise eest vastutav asutus selle kätte saab, tingimusel et hageja teeb pärast seda vajaliku, et dokument kohtule esitada.”
- 5 Nimetatud määruse artikkel 19 „Menetluses olev kohtuasi ja sellega seotud menetlused” sätestab:

„1. Kui erinevate liikmesriikide kohtutes algatatakse ühede ja samade asjaosaliste vaheline lahutus-, lahuselu- või [abielu kehtetuks tunnistamise] menetlus, peatab kohus, kellele hagi on esitatud hiljem, menetluse omal algatusel seni, kuni on kindlaks tehtud selle kohtu pädevus, kellele hagi on esitatud esimesena. 2. Kui erinevate liikmesriikide kohtutes algatatakse ühe ja sama lapse suhtes ühe ja sama alusega hagide põhjal vanemlikku vastutust käsitlev menetlus, peatab kohus, kellele hagi on esitatud hiljem, menetluse omal algatusel seni, kuni on kindlaks tehtud selle kohtu pädevus, kellele hagi on esitatud esimesena.

3. Kui on kindlaks tehtud selle kohtu pädevus, kuhu pöörduti esimesena, loobub kohus, kuhu pöörduti hiljem, pädevusest esimese kohtu kasuks.

Sel juhul võib pool, kes esitas asjakohase hagi kohtule, kellele hagi on esitatud hiljem, esitada kõnealuse hagi kohtule, kellele hagi on esitatud esimesena.” [Täpsustatud tõlge]

Määrus (EÜ) nr 44/2001

6 Nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42) tunnistati kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määrusega (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (ELT L 351, lk 1).

7 Määruse nr 44/2001 II peatüki 9. jaos „Peatamine ja seotud menetlused” toodud artikkel 27 näeb ette:

„1. Kui eri liikmesriikide kohtutes algatavad sama eseme ja alusega hagide põhjal menetlusi ühed ja samad pooled, peatab see kohus, kellele hagi esitati hiljem, poolelioleva menetluse omal algatusel seni, kuni on kindlaks tehtud selle kohtu pädevus, kellele hagi esitati esimesena.

2. Kui on kindlaks tehtud selle kohtu pädevus, kellele hagi esitati esimesena, loobub kohus, kellele hagi esitati hiljem, pädevusest esimese kohtu kasuks.”

Brüsseli konventsioon

8 Määrus nr 44/2001 asendas liikmesriikide vahelistes suhetes Brüsseli 27. septembri 1968. aasta konventsiooni kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 1972, L 299, lk 32), mida on muudetud hilisemate konventsioonidega, mis käsitlevad uute liikmesriikide ühinemist selle konventsiooniga (edaspidi „Brüsseli konventsioon”).

9 Brüsseli konventsiooni II peatüki 8. jaos „Peatamine ja seotud menetlused” toodud artikkel 21 sätestab järgmist:

„Kui eri liikmesriikide kohtutes algatavad sama eseme ja alusega hagide põhjal menetlusi ühed ja samad pooled, peatab see kohus, kellele hagi esitati hiljem, poolelioleva menetluse omal algatusel seni, kuni on kindlaks tehtud selle kohtu pädevus, kellele hagi esitati esimesena.

Kui on kindlaks tehtud selle kohtu pädevus, kellele hagi esitati esimesena, loobub kohus, kellele hagi esitati hiljem, pädevusest esimese kohtu kasuks.”

Prantsuse õigus

10 Code de procédure civile'i (Prantsuse tsiviilkohtumenetluse seadustik, edaspidi „tsiviilkohtumenetluse seadustik”) artikkel 1111 sätestab:

„Kui kohus tuvastab pärast mõlema abikaasa ärakuulamist küsimuses, kas abielu tuleks lahutada, et hageja jääb oma hagi juurde, annab ta määruse, millega ta võib kas algatada poolte vahel vastavalt code civil'i [tsiviilseadustik] artiklile 252-2 uue lepituskatse või lubada abikaasadel otsekohe taotlema lahutusmenetluse algatamist.

Nii ühel kui teisel juhul võib ta määrata kõik code civil'i artiklites 254-257 nimetatud esialgse õiguskaitse abinõud või osa nendest.

Kui kohus lubab algatada kohtuasja, meenutab ta oma määruses käesoleva seadustiku artiklis 1113 ette nähtud tähtaegu.”

11 Nimetatud seadustiku artikkel 1113 on sõnastatud järgmiselt:

„Kolme kuu jooksul alates kohtumääruse kuulutamisest võib abielulahutuse menetluse läbiviimiseks teise poole kohtusse kutsumise taotluse esitada ainult see abikaasa, kes esitas esialgse hagiavalduse.

Abikaasade leppimise korral või kui kohtumenetlust ei algatatud 30 kuu jooksul alates kohtumääruse kuulutamisest, muutuvad kõik selle sätted, sealhulgas kohtumenetluse algatamise luba, tühiseks.”

- 12 Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 1129 sätestab, et „[k]ohtuliku lahuselumenetluse suhtes kohaldatakse lahutusmenetluse suhtes ette nähtud õigusnorme.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 13 Prantsuse Vabariigi kodanikud A (naine) ja B (mees) abiellusid Prantsusmaal 27. veebruaril 1997, olles sõlminud Prantsuse õiguse järgi abieluvaralepingu, millega nad nägid ette varalahususe. Nad kolisid 2000. aastal Ühendkuningriiki. Abielupaaril sündisid 1999. aastal kaksikud ja 2001. aastal kolmas laps. Perekond elas Ühendkuningriigis kuni juunini 2010, mil abikaasad läksid lahku pärast seda, kui B lahkus abikaasade ühisest elukohast.
- 14 B esitas 30. märtsil 2011 tribunal de grande instance de Nanterre'i (Prantsusmaa) (Nanterre'i piirkonnakohus) perekonnaasjade kohtunikule hagi lahusele tuvastamiseks.
- 15 A esitas 19. mail 2011 vastuseks menetlusele, mille alustamist oli taotlenud tema abikaasa, Child Support Agency'le (lastetoetuste amet) taotluse tema ülalpeetavatele lastele ülalpidamise andmiseks ning 24. mail 2011 Ühendkuningriigi kohtutele abielulahutuse hagi ja eraldi elatise väljamõistmise hagi.
- 16 High Court of Justice (England & Wales), Family Division tunnistas siiski 7. novembril 2012 määruse nr 2201/2003 artikli 19 alusel ja A nõusolekul, et ta ei ole pädev abielulahutuse hagi menetlema.
- 17 Nanterre'i piirkonnakohtu perekonnaasjade kohtunik andis 15. detsembril 2011 määruse, milles tunnistas, et poolte lepitamine ebaõnnestus ja et lastega, kaasa arvatud elatise maksmise kohustustega seotud nõudeid tuleb menetleda Ühendkuningriigis, kuid et Prantsusmaa kohtud on pädevad määrama teatavaid esialgseid õiguskaitsemeetmeid. Ta kohustas B-d maksma A-le elatist 5000 eurot kuus. Cour d'appel de Versailles (Prantsusmaa) (Versailles' apellatsioonikohus) kinnitas seda määrust 22. novembril 2012 apellatsioonimenetluses.
- 18 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab, et kuna taotlust teise poole kohtusse kutsumiseks (*assignation*) ei esitatud 30 kuu jooksul alates Prantsusmaa kohtus lepituskatse ebaõnnestumise kohta tehtud kohtumääruse kuulutamisest, siis aegusid kõik selle sätted 16. juuni 2014 keskööl.
- 19 B esitas 17. detsembril 2012 Prantsusmaa kohtule abielulahutuse hagi. Tema hagi jäeti aga 11. juulil 2013 läbi vaatamata põhjendusel, et see ei ole vastuvõetav, kuna kohtus on pooleli lahusele tuvastamise menetlus.
- 20 A esitas 13. juunil 2014 Ühendkuningriigi kohtule uue abielulahutuse hagi. Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab, et A taotles kohtult kinnitust, et see avaldus muutub menetletavaks alates 17. juunist 2014, üks minut pärast keskööd, kuid kohus seda taotlust ei rahuldanud.
- 21 B esitas 17. juunil 2014 Prantsusmaa aja järgi kell 8.20 omakorda Prantsusmaa kohtule uue abielulahutuse hagi. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et Ühendkuningriigis oli kell 7.20 ja et sel kellaajal ei olnud võimalik Ühendkuningriigi kohtusse pöörduda.
- 22 B taotles 9. oktoobril 2014 eelotsusetaotluse esitanud kohtult, et A poolt Ühendkuningriigi kohtule esitatud abielulahutuse hagi kustutatakse registrist või jäetaks vastu võtmata põhjendusel, et Prantsusmaa kohtute pädevus on määruse nr 2201/2003 artikli 19 lõike 3 tähenduses kahtlusteta kindlaks tehtud, mida ei saa vaidlustada.

- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et B üritas abielu lahutamise nõudega Prantsuse kohtutesse pöördudes takistada, et A saaks taotleda abielu lahutamise menetluse alustamist Ühendkuningriigis. Ta ei loobunud seega oma lahusele tuvastamise hagist enne, kui ta esitas Prantsusmaal abielulahutuse hagi, selleks et vältida, et A saaks nende kahe hagiga seotud menetluse vahepeal esitada õiguspäraselt abielulahutuse hagi Ühendkuningriigis, et selle liikmesriigi kohus teeks otsuse kõikide abielu lahutamise seotud, eelkõige varaliste küsimuste kohta. Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seisukohal, et Euroopa Liidu seadusandja tahte vastaselt väärkasutas B oma menetluslike valikute kaudu õigusi, mis tal määruse nr 2201/2003 alusel olid.
- 24 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et B ei teinud lahusele tuvastamise menetluses ühtegi sammu, ja küsib, kas neil asjaoludel võib asuda seisukohale, et Prantsusmaa kohtu pädevus oli nimetatud direktiivi artikli 19 lõigete 1 ja 3 alusel „kindlaks tehtud”.
- 25 Neil asjaoludel otsustas High Court of Justice (England & Wales), Family Division menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Mida tähendab määruse (EÜ) nr 2201/2003 artikli 19 lõigete 1 ja 3 kohaldamisel väljend „kindlaks tehtud”, kui:

- a) kohtumenetluses selles kohtus, kuhu esimesena pöördui (edaspidi „esimene kohtumenetlus”), ei astu hageja pärast esmast kohtuistungit praktiliselt mingeid samme ja eelkõige ei esita enne hagi (*requête*) aegumise tähtaega taotlust teise poole kohtusse kutsumiseks (*assignation*), mistõttu esimene kohtumenetlus raugneb lahendita tähtaja möödumise tõttu ja vastavalt esimest kohtumenetlust käsitlevatele kohalikele (Prantsusmaa) õigusnormidele, nimelt 30 kuud pärast esimest kohtuistungit poolte lepitamiseks;
- b) esimene kohtumenetlus raugneb eespool kirjeldatud viisil väga lühikese aja jooksul (3 päeva) pärast seda, kui kohus, kuhu teisena pöördui (edaspidi „teine kohtumenetlus”), alustab Inglismaal menetlust, nii et Prantsusmaal ei ole kohtuotsust tehtud ega ole ka ohtu, et esimese kohtumenetluse lahend ja teise kohtumenetluse lahend oleksid omavahel vastuolus; ja
- c) Ühendkuningriigis kehtiva vööndiaja tõttu saaks esimese kohtuasja hageja pärast esimese kohtumenetluse raugemist alati taotleda abielu lahutamise menetluse algatamist Prantsusmaal enne, kui teine hageja saaks taotleda abielu lahutamise menetluse algatamist Inglismaal?

2. Kas „kindlaks tehtud” tähendab seda, et esimese kohtuasja hageja peab astuma hoolsalt ja mõistlikult kiiresti samme vaidluse lahendamise suunas (kohtulikult või poolte kokkuleppel) või on tal pärast [määruse nr 2201/2003] artikli 3 ja artikli 19 lõike 1 kohast pädevuse kindlakstegemist vabadus mitte astuda sisulisi samme esimese kohtumenetluse lahenduse suunas, nagu eespool kirjeldatud, ja seega vabadus lihtsalt tekitada seisak teises kohtumenetluses ja patiseis vaidluses tervikuna?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

- 26 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib oma küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, sisuliselt teada, kas samade poolte vahel erinevate liikmesriikide kohtutes alustatud lahusele tuvastamise ja abielu lahutamise menetlusi puudutavalt tuleb määruse nr 2201/2003 artikli 19 lõikeid 1 ja 3 tõlgendada selliselt, et sellises olukorras nagu põhikohtuasjas käsitusel, kus esimeses liikmesriigis asuvas kohtus, kuhu esimesena pöördui, raugneb kohtumenetlus pärast teises liikmesriigis asuvasse kohtusse pöördumist, tuleb asuda seisukohale, et esimese kohtumenetluse kohtu pädevus ei ole kindlaks tehtud. Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib eelkõige, kas sellele küsimusele vastamiseks on asjassepuutuvad järgmised asjaolud: et nimetatud raugemine leidis aset väga lühikest aega enne kolmanda menetluse

alustamist esimese liikmesriigi kohtus; esimese menetluse hageja käitumine, nimelt tema hoolikuse puudumine, ja asjaomaste liikmesriikide vahel ajavahe olemasolu, mis võimaldas pöörduda esimesena esimese liikmesriigi kohtutesse, enne kui pöörduti teise liikmesriigi kohtutesse.

- 27 Esmalt tuleb sedastada, et määruse nr 2201/2003 artikkel 19 on sõnastatud väga sarnaselt määruse nr 44/2001 artiklile 27, millega asendati Brüsseli konventsiooni artikkel 21, ja sellega kehtestatakse neis kahes viimati nimetatud artiklis ettenähtule sarnane süsteem pooleliolevate kohtuasjade lahendamiseks. Seetõttu tuleb arvesse võtta Euroopa Kohtu seisukohti viimati nimetatud artiklite kohta.
- 28 Seoses sellega tuleb märkida, et sarnaselt määruse nr 44/2001 artiklile 27 ja Brüsseli konventsiooni artiklile 21 tuleb nimetatud määruse nr 2201/2003 artiklis 19 esitatud mõistet „kindlaksmääratud pädevus” tõlgendada iseseisvalt, võttes arvesse seda sisaldava õigusakti süsteemi ja eesmärke (vt selle kohta kohtuotsused Shearson Lehman Hutton, C-89/91, EU:C:1993:15, punkt 13, ning Cartier parfums-lunettes ja Axa Corporate Solutions assurances, C-1/13, EU:C:2014:109, punkt 32).
- 29 Mis puutub samal ajal pooleliolevaid kohtuasju puudutavatesse normidesse, mis on esitatud määruse nr 2201/2003 artiklis 19, siis tuleb märkida, et nende eesmärk on vältida paralleelseid menetlusi eri liikmesriikide kohtutes ja vastuolulisi otsuseid, mis sellest tuleneda võivad (vt kohtuotsus Purrucker, C-296/10, EU:C:2010:665, punkt 64). Liidu seadusandja on loonud selleks selge ja tõhusa süsteemi pooleliolevate kohtuasjade küsimuse lahendamiseks (vt analoogia alusel määrusele nr 44/2001 kohtuotsus Cartier parfums-lunettes ja Axa Corporate Solutions assurances, C-1/13, EU:C:2014:109, punkt 40).
- 30 Nagu nähtub mõistetest „kohus, kellele hagi on esitatud esimesena” ja „kohus, kellele hagi on esitatud hiljem”, mis sisalduvad määruse nr 2201/2003 artikli 19 lõigetes 1 ja 3, põhineb see süsteem ajalisel järjestusel, milles kohtute poole pöörduti.
- 31 Selleks et kindlaks teha, mis hetkel mingi kohtu poole pöörduti, ja samas kindlaks teha, et see on kohus, kuhu pöörduti esimesena, tuleb vaadata nimetatud määruse artiklit 16 „Kohtusse pöördumine”.
- 32 Artikli 16 kohaselt loetakse kohtusse pöördumine toimunuks vastavalt kohaldatavas siseriiklikus õiguses valitud võimalusele, kui kohtule on esitatud menetluste algatamist käsitlev või samaväärne dokument või kui dokument tuleb kätte toimetada enne kohtule esitamist, ajal, mil kättetoimetamise eest vastutav asutus selle kätte saab. Kohtusse pöördumine loetakse siiski toimunuks ainult juhul, kui hageja ei ole seejärel jätnud astumata samme, et teavitada kostjat hagist, milleks ta oli kohustatud, et esimesel juhul edastataks dokument või et teisel juhul esitataks dokument kohtule.
- 33 Selleks et seejärel kindlaks teha, kas tegemist on samal ajal pooleliolevate kohtuasjadega, tuleneb määruse nr 2201/2003 artikli 19 lõikest 1, et vastupidi tsiviil- ja kaubandusajades kohaldatava määruse nr 44/2001 artikli 27 lõike 1 sätetele ei ole abieluasjades nõutud, et erinevates liikmesriikides esitatud hagide ese ja alus oleks sama. Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 76, siis kuigi on oluline, et hagid oleks esitatud samade poolte poolt, võib neil olla erinev ese, kui need puudutavad lahuselu tuvastamist, abielulahutust ja abielu kehtetuks tunnistamist. Seda tõlgendust toetab määruse nr 2201/2003 artikli 19 lõigete 1 ja 2 võrdlus, millest selgub, et ainult lõike 2 kohaldamise tingimus on, et vanemlikku vastutust puudutavate kohtuasjade puhul esitatud hagide ese ja alus oleksid samad. Järelikult võib olla tegemist samal ajal pooleliolevate kohtuasjadega, kui kahe erineva liikmesriigi kahes kohtus algatatakse – nagu põhikohtuasjas – ühe puhul lahuselu tuvastamise menetlus ja teise puhul abielu lahutamise menetlus ning kui mõlemale esitatakse abielulahutuse hagi.
- 34 Sellistel asjaoludel ja poolte samasuse korral peatab nimetatud määruse artikli 19 lõike 1 sätete kohaselt kohus, kellele hagi on esitatud hiljem, menetluse omal algatusel seni, kuni on kindlaks tehtud selle kohtu pädevus, kellele hagi on esitatud esimesena. Seoses sellega tuleb asuda seisukohale, et Euroopa Kohtu poolt määruse nr 44/2001 artiklile 27 antud tõlgendus kehtib ka määruse nr 2201/2003

artikli 19 lõike 1 puhul. Seega selleks, et esimese kohtumenetluse kohtu pädevus oleks selle määruse artikli 19 lõike 1 alusel kindlaks tehtud, piisab kui kohus, kellele hagi esitati esimesena, ei ole omal algatusel deklareerinud, et asi ei allu talle, ja kui ükski kohtuvaidluse pool ei ole kohtualluvust vaidlustanud kuni seisukoha võtmiseni, mida siseriikliku menetlusõiguse kohaselt loetakse asja arutavale kohtule esitatud esimeseks vastuseks teise poole seisukohtadele (vt analoogia alusel kohtuotsus *Cartier parfums-lunettes* ja *Axa Corporate Solutions assurances*, C-1/13, EU:C:2014:109, punkt 44).

- 35 Kui see pädevus loetakse määruse nr 2201/2003 artikli 3 normide alusel kindlaks tehtuks, loobub kohus, kellele hagi on esitatud hiljem, vastavalt selle määruse artikli 19 lõikele 3 oma pädevusest selle kohtu kasuks, kellele hagi esitati esimesena.
- 36 Käesolevas asjas tuleneb Nanterre'i piirkonnakohtu perekonnaasjade kohtuniku poolt esimeses kohtumenetluses – s.o B poolt 30. märtsil 2011 esitatud lahuselu tuvastamise hagi alusel alustatud menetluses – lepituse ebaõnnestumise kohta 15. detsembril 2011 tehtud kohtumäärusest, et selle kohtu pädevust ja tema poole pöördumise vastavust õigusnormidele ei ole vaidlustatud.
- 37 Selleks et tegemist oleks samal ajal pooleliolevate kohtuasjade olukorraga, on vaja, et samade poolte vahel alustatud menetlused, mis puudutavad abielu lahutamist, lahuselu tuvastamist või abielu kehtetuks tunnistamist, oleks pooleli samal ajal erinevate liikmesriikide kohtutes. Kui kahe erineva liikmesriigi kohtutes on alustatud menetlused ja üks neist raugab, siis ühildamatute kohtulahendite oht ning samal ajal ka pooleliolevate kohtuasjade olukord määruse nr 2201/2003 artikli 19 tähenduses kaob. Järelikult, isegi kui eeldada, et selle kohtu pädevus, kuhu esimesena pöörduti, on esimese menetluse käigus kindlaks tehtud, ei ole enam tegemist samal ajal pooleliolevate kohtuasjade olukorraga ja seetõttu olukorraga, kus see pädevus on kindlaks tehtud.
- 38 Sellega on tegemist juhul, kui selle kohtu menetlus, kuhu esimesena pöörduti, raugab. Sel juhul muutub kohus, kuhu pöörduti teisena, esimese kohtumenetluse kohtuks selle menetluse raugemise kuupäeval.
- 39 Tundub, et põhikohtuasjas on tegemist sellise olukorraga.
- 40 Nimelt oli siis, kui 13. juunil 2014 esitati Ühendkuningriigi kohtule abielulahutuse hagi, Nanterre'i piirkonnakohtu perekonnaasjade kohtunikule juba esitatud lahuselu tuvastamise nõue, mistõttu oli kuni 16. juuni 2014 keskööni tegemist samal ajal pooleliolevate kohtuasjadega. Pärast seda kuupäeva, s.o 17. juunil kell 00.00 – kuna Prantsuse kohtus, kuhu esimesena pöörduti, lõppes menetlus selle kohtu poolt lepituse ebaõnnestumise kohta tehtud kohtumääruse sätete aegumise tõttu –, jäi Ühendkuningriigi kohus, kuhu pöörduti 13. juunil 2014, selleks kohtuks, kus on pooleli vaidlus, mis kuulub ühte määruse nr 2201/2003 artikli 19 lõikes 1 silmas peetud valdkonda. Prantsuse kohtus algatati abielulahutuse menetlus 17. juunil 2014: hiljem kui menetlus, mis oli alustatud Ühendkuningriigi kohtus. Arvestades selles määruses ette nähtud ajalist järjestust tähtsustavaid eeskirju, tuleb asuda seisukohale, et see sündmuste järjekord tõi kaasa, et Ühendkuningriigi kohus muutus – tingimusel, et sinna pöördumine vastab nimetatud määruse artiklis 16 esitatule – kohtuks, kuhu pöörduti esimesena.
- 41 Tuleb täpsustada, et asjaolu, et Prantsuse kohtus oli kuupäeval, mil Ühendkuningriigi kohtusse pöörduti, see tähendab 13. juunil 2014 menetlus pooleli, ei muuda kuidagi kehtetuks seda, et viimase poole pöörduti nõuetekohaselt vastavalt sama määruse artiklile 16.
- 42 Järelikult ei ole sellises olukorras, nagu on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktis 40, kui lahuselu tuvastamise menetlus raugab Prantsuse kohtus seaduslike tähtaegade möödumise tõttu, samal ajal pooleliolevate kohtuasjade olukorra tingimused alates selle raugemise kuupäevast enam täidetud ning seega tuleb järeldada, et selle kohtu pädevus ei ole kindlaks tehtud.

- 43 Eespool esitatud kaalutlustest tuleneb, et esimese kohtumenetluse hageja tegevus, s.o tema võimalik hoolikuse puudumine, ei ole asjassepuutuv selleks, et kindlaks teha, kas selle kohtu pädevus, kuhu esimesena pöörduti, on kindlaks tehtud.
- 44 Tundub, et ajavahe olemasolu asjaomaste liikmesriikide vahel, mis võimaldas pöörduda esimesena Prantsusmaa kohtutesse, enne kui saadi pöörduda Ühendkuningriigi kohtutesse, ning mis võis asetada teatavad hagejad, nagu A, ebasoodsamasse olukorda, ei takista igal juhul – peale selle, et see ei tundu mängivat sellises asjas nagu põhikohtuasjas käsitlusel mingit rolli sellise hageja vastu – samal ajal pooleliolevate kohtuasjade suhtes määruse nr 2201/2003 artiklis 19 kehtestatud eeskirjade kohaldamist, mis põhinevad koos selle määruse artikli 16 normidega ajalisel eelisjärjekorral.
- 45 Kõiki eespool esitatud kaalutlusi arvesse võttes tuleb esitatud küsimustele vastata, et määruse nr 2201/2003 artikli 19 lõikeid 1 ja 3 tuleb samade poolte vahel erinevate liikmesriikide kohtutes alustatud lahusele tuvastamise ja abielu lahutamise menetluste puhul tõlgendada selliselt, et sellises olukorras nagu põhikohtuasjas, kus esimene kohtumenetlus esimeses liikmesriigis raugneb pärast teise kohtusse pöördumist teises liikmesriigis, tuleb asuda seisukohale, et samal ajal pooleliolevate kohtuasjade tingimused ei ole enam täidetud ja et järelikult esimese kohtumenetluse kohtu pädevust ei saa lugeda kindlaks tehtuks.
- 46 Asjaolu, et nimetatud raugemine leidis aset väga lühikest aega enne kolmanda menetluse alustamist esimese liikmesriigi kohtus, ei ole asjassepuutuv.
- 47 Esimese kohtumenetluse hageja käitumine, nimelt tema hoolikuse puudumine, ja asjaomaste liikmesriikide vahel ajavahe olemasolu, mis võimaldas pöörduda esimesena esimese liikmesriigi kohtutesse, enne kui pöörduti teise liikmesriigi kohtutesse, ei ole samuti asjassepuutuvad.

Kohtukulud

- 48 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulused, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

Nõukogu 27. novembri 2003. aasta määruse (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000, artikli 19 lõikeid 1 ja 3 tuleb samade poolte vahel kahes erinevas liikmesriigis alustatud lahusele tuvastamise ja abielu lahutamise menetluste puhul tõlgendada nii, et sellises olukorras nagu põhikohtuasjas, kus esimene kohtumenetlus esimeses liikmesriigis raugneb pärast teise kohtu poole pöördumist teises liikmesriigis, ei ole samal ajal pooleliolevate kohtuasjade tingimused enam täidetud, ning järelikult tuleb asuda seisukohale, et esimese kohtumenetluse kohtu pädevust ei saa lugeda kindlaks tehtuks.

Allkirjad